

**UCHWAŁA NR LXXIII/641/2022
RADY MIEJSKIEJ W RYMANOWIE**

z dnia 25 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami
w latach 2020–2021.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r., poz. 559 z późn.zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r., poz. 840 z późn.zm.)-

**Rada Miejska w Rymanowie
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w latach 2020-2021 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2018-2021 dla Gminy Rymanów, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Rymanów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Rymanowie

Andrzej Pitrus

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
W LATACH 2020 – 2021

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r., poz. 282 ze zmianami) Gmina Rymanów opracowała Gminny Program Opieki Nad Zabytkami na lata 2018-2021.

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami został uchwalony przez Radę Miejską w Rymanowie Nr LX/565/18 w dniu 28 września 2018 r.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Burmistrz Gminy sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które następnie przedstawia Radzie Miejskiej w Rymanowie.

Sprawozdanie z realizacji Programu za lata 2018-2019 zostało przedstawione na Sesji Rady Miejskiej w Rymanowie i zatwierdzone Uchwałą Nr XXXIX/363/2020 w dniu 27 listopada 2020 roku.

Zadania programowe są formułowane na okres czterech lat, jednak niektóre postulaty mają charakter długofalowego działania, przez co nie ma możliwości zrealizowania ich w owym przedziale czasowym.

Wszystkie zadania opisane w Gminnym Programie Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Rymanów były realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli obiektów i Parafie, w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków.

1. ZABYTKI NIERUCHOME ORAZ KRAJOBRAZ KULTUROWY

Teren gminy Rymanów bogaty jest w obiekty, stanowiące zabytki nieruchome, do których należą przede wszystkim budowle o charakterze sakralnym, założenia dworsko-parkowe, budynki mieszkalne, świecka architektura, zabudowania uzdrowiskowe oraz cmentarze wyznaniowe.

Gmina Rymanów posiada wysokie pokrycie terenu planami. Duża ich część obejmuje obszary przeznaczone pod lokalizację farm wiatrowych, fotowoltaicznych, bądź nowych osiedli mieszkaniowych czy też usług turystycznych oraz zalesień.

Gminna Ewidencja Zabytków została opracowana w 2016 roku i została przyjęta Zarządzeniem Burmistrza Gminy Rymanów Nr 97/2016 z dnia 23.06.2016 r.

Gminna Ewidencja Zabytków została sporządzona w formie kart, zawierających w szczególności dane umożliwiające identyfikację zabytku, stanowi ona część wojewódzkiej ewidencji zabytków, która z kolei wchodzi w skład krajowej ewidencji zabytków prowadzonej przez Generalnego Konserwatora Zabytków.

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość ochrony zabytków jest uwzględnienie zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego. W gestii gminy jest uzupełnienie, bądź zmiana

przepisów obowiązujących w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rymanów zostało uchwalone Uchwałą Nr XXXII/303/2002 Rady Miejskiej w Rymanowie 9 sierpnia 2002 roku i zmieniane było kilkakrotnie. Ostatnia zmiana wprowadzona została Uchwałą nr LII/465/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 roku. Zmiany uwzględniały; ochronę zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Zasady ochrony odnoszące się do wszystkich stref ochrony konserwatorskiej, w tym stref występowania stanowisk archeologicznych, wprowadzały zapisy zapewniające prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz innych obszarów chronionych.

W latach 2020-2021 uchwalono uchwałę, w której podjęto zapisy dotyczące ochrony zabytków:

Dnia 8 maja 2020 roku uchwałą nr XXVII/289/2020 Rady Miejskiej w Rymanowie zatwierdzony został miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Klimkówka/2014-część A”, w którym zostały określone zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków tj:

- na obszarze planu są stanowiska archeologiczne znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji stanowisk archeologicznych,
- na obszarze planu znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- na obszarze planu znajdują się obiekty (kapliczki, budynki, cmentarz) pozostające w gminnej ewidencji zabytków,
- procesy budowlane w granicach stanowisk archeologicznych lub związane z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków lub pozostającymi w ewidencji konserwatora zabytków należy prowadzić z uwzględnieniem przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- dla obiektów: kościoła drewnianego, kościoła Świętego Krzyża, figury kamiennej i parku obowiązuje architektura nowych obiektów w strefie ekspozycji kościołów oraz w granicach parku winna odpowiadać historycznej zabudowie, obowiązuje zachowanie historycznego sposobu zagospodarowania terenów, forma dobudowana nie może zaburzać wartości oraz ekspozycji budynków zabytkowych,
- dla budynków pozostających w gminnej ewidencji zabytków: kapliczek budynków, cmentarza obowiązuje ochrona historycznej formy architektonicznej obiektu obejmująca: bryłę budynku (kształt dachu, rodzaj pokrycia), kompozycję elewacji (wielkość i rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych).

Do rejestru zabytków nieruchomości województwa podkarpackiego w latach 2020-2021 zostały wpisane następujące zabytki:

- elementy zespołu kościelno-plebańskiego tj. wieża dzwonnica, wikarówka oraz ogrodzenie placu kościelnego z 3 kapliczkami i schodami w Rymanowie,
- ogrodzenie wraz z 4 kapliczkami, bramą i bramką kościoła parafialnego w Klimkówce.

2. ZABYTKI RUCHOME

Ruchome zabytki z terenu gminy Rymanów, to przede wszystkim zabytki o charakterze sakralnym tj. wyposażenie i wystrój malarski kościołów oraz dawnych cerkwi greckokatolickich, a nadto pomniki nagrobne usytuowane na cmentarzach wyznaniowych oraz kapliczki.

Stan zachowania zabytków ruchomych na terenie gminy Rymanów jest dobry. Właściciele obiektów prowadzą prace konserwatorsko restauratorskie, które poprawiają ich stan.

Do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego została wpisana część wyposażenia drewnianego kościoła parafialnego w Króliku Polskim oraz instrument organowy.

Gmina Rymanów przeznaczyła środki finansowe z własnego budżetu na dofinansowanie prac konserwatorskich prowadzonych przy zabytkach. Do takich obiektów należy kościół parafialny w Króliku Polskim, w którym przeprowadzono renowację wyposażenia tj. świecznika korpusowego, lampy wiecznej wiszącej, chrzcielnicy kamiennej, krzyża procesyjnego, krzyży ołtarzowych, relikwiarza oraz świeczników ołtarzowych metalowych i drewnianych .

W zabytkowym kościele parafialnym w Klimkówce przeprowadzono konserwację cyklu stacji drogi krzyżowej, oraz konserwację muru kamiennego przy kościele.

Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wawrzyńca w Rymanowie podjęła prace remontowe zabytkowej plebani i otrzymała środki z budżetu gminy na opracowanie projektów budowlanych zabytkowych obiektów tj. kościoła parafialnego i plebani.

Zabytkowe nagrobki na terenie gminy Rymanów zachowane są w obrębie cmentarzy rzymskokatolickich, greckokatolickich oraz cmentarza żydowskiego.

W ostatnim czasie Stowarzyszenie „Nasz Rymanów” opracowało dokumentację dotyczącą odnowy pomników nagrobnych na cmentarzu komunalnym w Rymanowie. Dokumentacja obejmuje 19 pomników, a część z nich została już odnowiona.

Stowarzyszenie „Nasz Rymanów” odnawia sukcesywnie kalwaryjską Drogę Krzyżową. Przeprowadzono również remont kościółka, tj. wykonana została elewacja budynku.

3. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Zabytki archeologiczne odkrywane w terenie są materialnymi śladami ludzkiej działalności w pradziejach, a także w okresach historycznych. Tworzą one stanowiska archeologiczne wyznaczające miejsca pobytu człowieka w przeszłości na danym obszarze.

Na terenie gminy Rymanów zewidencjonowano 235 stanowisk archeologicznych. Większość stanowisk zlokalizowanych na terenie gminy to ślady osadnictwa, czyli znaleziska pojedynczych archeologicznych zabytków ruchomych na podstawie których nie można określić wartości poznawczych danego stanowiska. Następną grupę stanowią punkty osadnicze, czyli znaleziska kilku lub kilkunastu zabytków pradziejowych, bądź historycznych. Najcenniejszą kategorię stanowisk tworzą osady, cmentarzyska, grodziska; stanowiska te posiadają największy walor poznawczy niejednokrotnie potwierdzony w trakcie prac wykopaliskowych.

Dokładna lokalizacja stanowisk określona została na kartach gminnej ewidencji zabytków. Dużą liczbę badań archeologicznych zrealizowano na terenie gminy w związku z budową farm wiatrowych.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miejscowości Klimkówka uchwalonych w latach 2020-2021 ujęte zostały zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w tym występujące stanowiska archeologiczne.

4. ROZPOZNANIE, DOKUMENTOWANIE I POPULARYZOWANIE ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Popularyzowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w gminie Rymanów odbywało się poprzez organizowane imprez promujących dziedzictwo kulturowe regionu.

W latach 2020/21 odbywały się liczne imprezy kultywujące tradycje oraz wydarzenia poprzednich dekad m.in.: Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych Tropem Wilczym, 15-lecie Zespołu Obrzędowego oraz 20-lecie Kapeli Rymanowianie, Jarmark Bożonarodzeniowy, Dożynki gminne i inne.

Gmina Rymanów realizowała w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego projekt pod nazwą: „Dziedzictwo i kultura małych Ojczyzn na Transgranicznym szlaku Świątyń karpackich”.

Promocję dziedzictwa kulturowego zrealizowano również poprzez wznowienie wydawnictw poświęconym m.in. zabytkom: Przewodnik „Uzdrowskowska Gmina Rymanów”, „Obrzędy i zwyczaje doroczne w gminie Rymanów”, „Zespół Obrzędowy Rymanowianie prezentujący Wesele z okolic Rymanowa” „Kapela Ludowa Rymanowianie”

Informacje o zabytkach z dokumentacją fotograficzną można znaleźć na stronie internetowej Biura Informacji Turystycznej. Są one na bieżąco aktualizowane i uzupełniane.

5. ZADANIA ZREALIZOWANE W LATACH 2020-2021

Gmina Rymanów w okresie sprawozdawczym 2020-2021 realizowała swoje zadania, między innymi poprzez udzielanie dotacji celowych na prace remontowe, konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z Uchwałą Nr LV/557/14 Rady Miejskiej w Rymanowie z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie określenia zasad i trybu udzielenia i rozliczenia dotacji celowej z budżetu Gminy Rymanów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, nie stanowiących własności gminy.

DOTACJE UDZIELONE PRZEZ GMINĘ RYMANÓW W 2020 ROKU

Lp	Podmiot dotowany, właściciel	Rodzaj wykonywanych prac	Kwota całości zadania w 2020 roku	Kwota udzielonej dotacji
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i Św. Wacława w Króliku Polskim	Renowacja świecznika korpusowego, lampy wiecznej wiszącej, chrzcielnicy kamiennej z 1720 roku, kropielnicy kamiennej z 1784 roku, krzyża procesyjnego, krzyży ołtarzowych i relikwiarza, świeczników ołtarzowych metalowych i drewnianych stanowiących wyposażenie Kościołka Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Wacława Obiekt wpisany do rejestru zabytków Nr A- 147 z 08.05.1989 r.	39.200,00	19.500,00
Ogółem udzielna dotacja w 2020 roku:				19.500,00

DOTACJE UDZIELONE PRZEZ GMINĘ RYMANÓW W 2021 ROKU

Lp	Podmiot dotowany, właściciel	Rodzaj wykonywanych prac	Kwota całości zadania w 2021 roku	Kwota udzielonej dotacji
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Michała Archanioła w Klimkówce	Konserwacja cyklu stacji Drogi Krzyżowej w zabytkowym kościele parafialnym p. w. Św. Michała Archanioła. Obiekt wpisany do rejestru zabytków nr A- 270 z 24.02.1992 r. Aktualizacja 24.07.2014 nr A-1267	28.098,56	14.000,00
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Michała Archanioła w Klimkówce	Konserwacja zabytkowego muru kamiennego przy zabytkowym kościelnie parafialnym p. w. Świętego Michała Archanioła w Klimkówce Obiekt wpisany do rejestru zabytków nr A- 270 z 24.02.1992 r. Aktualizacja 24.07.2014 nr A-1267	23.651,03	11.500,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wawrzyńca w Rymanowie	Opracowanie projektów budowlanych, zgodnie z przepisami prawa budowlanego dotyczących remontu zabytkowego obiektu, tj. kościoła parafialnego w Rymanowie. Obiekt wpisany do rejestru zabytków Nr A-4 z 15.11.1948 r.	56.400,00	28.200,00
Ogółem udzielona dotacja w 2021 roku:				53.700,00